

Thơ ng Thơ i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư, 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

“Nhà mình nghèo, täi bay đi chäi đäng chäi gän nhà bän nhà giäu đä hä có mät đä đäc, ngäi ta đä thäa cho mình, làm khä tao, làm phiän cha mä...”

Ngày xäa, ä Ban Mê Thuät, träc nhà täi, trong cái xóm nhä gäi là xóm đäo, có tay kia tên là Thơ i, cũng bäm trän läm chä chäng hiän lành gì. Thơ ng Thơ i thích chäi väi täi và täi cũng thích chäi väi nó vì cä hai thäng đäu con nhà nghèo và đäu có chút tánh khí ngang tàng trong ngäi. Thơ ng Thơ i län hän täi cä chäng vài tuäi gì đó, nhäng không hiäu täi sao chúng täi nói chuyän väi nhau läi xäng mày tao, và mäi län nhäc täi Thơ i thì thiên hä ai cũng đäu gäi nó là thäng Thơ i. Có lä, khi mät thäng con trai đã sinh ra trong mät gia đình nghèo thì thiên hä có quyän muän gäi bäng bät cä danh tä gì cũng đäc.

Gia đình thäng Thơ i ngäi gäc Bình Đänh, ăn nói nghe häi “äa” tai nên chúng täi thänh thoäng còn gäi nó là Thơ i näu. Cái tiäng “Thäi näu” này chä có mình täi dám gäi, nhäng đäa khác trong xóm mà vô ý gäi nhä thä là sä bä cú đäu liän.

Gia đình thäng Thơ i rät nghèo. Nhà täi tuy nghèo nhäng dù sao thì cũng còn đäc cäp sách đi häc và có cäm ăn áo mäc, dù không phäi là loäi mäc tiän nhäng cũng không đän näi vá chäm vá đäp, lu gäo trong nhà ít khi cän läng. Nhäng nhà thäng Thơ i thì nghèo đän đä phäi chäy cäm täng bäa, con cái chäng đäc đi häc, không có cä quän áo täm tät đä mäc, mäy anh em mäc quän áo vá chäm vá đäp coi rät thäm thäng.

Ba thäng Thơ i làm phu khuân väc ngoài chä. Nói là phu khuân väc cho sang nhäng thät ra thì hä ai cän bät cä viäc gì, tä viäc khuân väc cho đän viäc gánh phân heo, ba nó đäu làm tuät. Má thäng Thơ i cũng đi làm hay đi ä nhà nào đó không biät mà sáng säm ra đi mãi cho đän täi mät mäi trä vä. Thơ ng Thơ i ä nhà coi hai đäa em. Lâu lâu ba thäng thäi vä nhà, miäng toàn mù

Thợ ng Thợ i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư: 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

ráu, đi đáng nghiêng ngá và ca hát om xòm. Ông hát nhiáu bài nháng chá có mát bài bán tôi thích nhát là bài (xin quý vá iáng thá cho danh tá tác táu) “Ăn l... giáng pháng” vì nó là tiáng Pháp, iá nghe ngá nghĩnh nhá sau: “Ăn l... giáng pháng đá la Ba Trí à...” Mái sau này tôi mái biát đó là bài quác ca La Marseillaise cáa Pháp, bát đáu báng câu: “Allons enfants de la patrie, le jour de gloire est arrivé...” Nghe ông ca nhá thá, đàn ông thì ôm báng cái khoái chí, còn đàn bà thì nhán mát khó cháu, báo chú Báy “Hát hò gì mà dô duyên tác táu.” Mái ián bán con nít chúng tôi gáp ba tháng Thái, đáu cháy theo nán ná: “Chú Báy, chú Báy hát bài... ăn l... cho tái con nghe đi.” Thôi, tôi ká iái, xin quý vá đáng cháp chúng tôi, chuyán con nít mà....

Nháng chú Báy không bao giá hát khi tánh táo, ông chá iám iám lì lì.

Đác cái là ba tháng Thái, dù có tát ráu chánh ngá khi uáng ráu say vá nhà thì chá hát hò, không bao giá la máng hay đánh đáp vá con nhá nhiáu ngái Viát Nam khác. Đáng ra, chú Báy rát tháng máy đáa con cáa chú. Hôm nào ông làm đác ra tián thì thá nào cũng đám vá máy iá bánh mì thát, hay gái xôi, hay cá khoai, hay con khô mác (có iá đá dành tá bàn nháu) cho con cái ăn. Nháng cũng có vài khi, cá đám ba má nó không vá, bá 3 anh em iá nhà bá đái meo râu. Tháng Thái tháng em, tá đáng đi kiám cái náu cám cho các em ăn. Có khi hát gáo, nó qua nhà tôi mán gáo. Hái đó cháa có mì gói cho nên náu mát nái cám báng cái không phái là chuyán đán gián. Vào lúc mùa máa cái iát, có khi nó iác đác tái khuya mái náu chín đác nái cám. Anh em chúng nó ngái quán ăn cám trên nán đát vái chén nác mám, đái iáng ná đáu leo lét, coi tháy váa tái nghiáp và iá váa đá tháng đám iám, chan cháa tình ngái làm sao.

Nhà nó là chá là mát cái chái nhá vách báng ván, cũng vá chám vá đáp nhá áo quán cáa anh em tháng Thái. Nhà iáp mái tôn, iá cũng là thá tôn cũ đi iám má đáu vá, cái dài cái ngán, cái đen cái tráng, cũng vá chám vá đáp lên nhau cũng nhá vách ván. Nán nhà báng đát nên mùa máa thì đi trong nhà mà nhá iái bán và mùa hè thì bái tung mù, làm tháng Thái lâu lâu phái sách nác tát xuáng cho đá bái. Trong nhà đác nhát chá có mát cái giáng tre, mát cái bàn nhá cũ ká chác iám má đáu đám vá, máy cái ghá cao tháp không báng nhau, mát cái tá đáng chén bát, mát cái báp nhá và mát há gáo. Sau nhà là mát thùng phuy nác cho cá gia đánh tám gái, giát giữ.

Hái đó tôi rát thích qua nhà tháng Thái chái, dù nhà nó cháng có gì. Có iá tôi thích qua nhà nó chái vì tháng Thái có nhiáu tài vát. Hình nhá, trái tháng đái nháng tháng con nhà nghèo báng nháng cái tài đác biát mà bán nhác con nhà giàu không thá có đác.

Cái tài đáu tiên cáa tháng Thái là tài chái đánh tráng. Không biát ai còn nhá trò chái đánh tráng iá Viát Nam mình không. Trò chái rát đán gián gám 2 khúc cây, mát dài mát ngán. Trác khi chái, ngái ta khoét mát cái iá nhá trên mát đát rái đá khúc cây nhá nám náa trong náa ngoài cái iá này. Khi đánh vào phán đái cáa cây gá nhá này, nó sá váng lên cao và ngái chái sá

Thợ ng Thi

Tác Giả: Trợ ng Sơn Lê Xuân Nh
Thứ Tư: 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

đánh vào khúc cây v a bay lên. Ai đánh cho nó đi xa nh t thì ng i đó th ng.

Trò ch i đánh trợ ng coi r t đ n gi n nhợ ng r t khó và n u ch i thì r t mê vì khi đánh đ c khúc cây nh t d i đ t lên cao, ng i ch i khó mà đánh trúng đ c nó. Riêng tôi, đánh 10 l n thì b h t đ n 9 l n, và n u có đánh trúng thì cũng khó mà đánh cho xa đ c.

Riêng thợ ng Thi thì kh i nói. Nó khum ng i, gõ m t phát cho cây g nh tung lên cao. Thay vì qu t m t phát vào lợ ng khúc g , nó còn gõ vào khúc cây hai ba cái nhợ ng i ta nh i m t trái banh trong tay r i m i nghi n rằng qu t m t phát th t là chính xác và th t m nh. Nhi u khi, nó đánh xa quá, khúc cây trợ ng văng m t tiêu, không ai ki m ra đ c...

Thợ ng Thi còn có tài k chuy n. Không hi u nó nghe đ c ở đâu vì nó không bi t đ c, nhợ ng nhợ ng chuy n trong Tam Qu c Chí nhợ Quan Công Phò Nhợ T u, Lã B hí Điêu Thuy n, Tào Tháo r t L u B , Tri u T Long đ i phá quân Tào nhợ th nào nó k nghe r t hay và h p đ n. K hoài và k nghi u thì lâu lâu cũng b bí. Khi nào bí quá thì anh chàng l i t ph a ra thêm đ ti p t c k cho chúng tôi nghe. Tôi bi t nó ph a vì sau này l n lên đ c Tam Qu c Chí, tôi tìm mãi chợ ng thợ y có khúc nào đã x y ra nhợ l i nó k ngày x a. Có đi u là, chuy n nó ph a mà tình ti t cũng lâm ly h p đ n chợ ng khác gì chuy n Tam Qu c th t. Thợ m i tài.

Thợ ng Thi còn có tài làm di u. Mu n làm di u thì ph i có keo nhợ ng nhà thợ ng Thi làm gì có cho nên nó ph i "cợ ng tác" v i tôi vì tôi đi h c, luôn luôn có keo s n trong c p táp. Chúng tôi m i đ a dán m t cái di u và trắm l n nhợ m t, di u c a thợ ng Thi luôn luôn là đ p h n và nhợ h n nên luôn luôn bay cao h n tôi.

Nhợ thợ ng Thi, tôi m i bi t là mu n thợ di u ph i chợ cho đ n lúc có gió to. M t hôm tôi ôm di u sang nhà nó r nó đi thợ di u. Thợ ng Thi c i b o làm gì có gió cho mà đi thợ di u mà đòi. Tôi ngây thợ , đ t mà l i có cái đ u cợ ng nhợ đá cho nên b o nó:
- Mà không đi v i tao thì tao đi m t mình.

Thợ là tôi quy t đợ nhợ đem di u ra thợ . Thợ ng Thi đi theo, miợ ng c i c i. Tôi c m di u chợ y lên chợ y xuợ ng con đợ ng đ t, chợ y chợ m r i đ n chợ y mau, chợ y mu n x t... n c ra đít mà con di u thợ t nhợ t đợ nhợ không chợ u bay lên cao, cợ lên đợ c m t chút, nhợ ng hợ tôi ngợ ng chợ y là con di u l i r t ngay xuợ ng đ t, ngay trợ c m t tôi. Cu i cùng, tôi phợ i chợ u là nó đợ ng. Tôi xé nát con di u (mà không xé thì nó cũng đã gợ n nát nhợ t m giợ rách r i) giợ n đợ i bợ v ,

Thợ ng Thợ i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư:, 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

nghe tiếng còi i hnh hch c a thợ ng Thợ i phía sau lưng mình....

Trên trái đất này, nếu có thợ ng bé con ngu đất nào c đòi th đi u lúc không có gió y chính là thợ ng Nh đen cng đ u ngu đất Ban Mê Thu t....

Thợ ng Thợ i còn có tài đá d và b t d . Năm nào cũng th , h mùa d t i thì cu c u b n r n t ng b ng và xu hào r ng r nh.

Mùa đá d , m i bu i chi u, sau khi đi h c v , v a qu ng c p táp xu ng là tôi phóng qua nhà thợ ng Thợ i đ ... coi d và theo nó đi đá d . Dân nhà quê chúng tôi có nh ng thú gi i trí mà dân thành ph không bao gi có đ c, đá d là m t thí d .

M t tr n đá d cũng hào h ng ch ng kém gì m t tr n đá gà hay m t tr n đánh võ. Tr c khi đ u, chúng tôi th ng đem d ra khoe r i c p đ . Khi thì cá đ b ng ti n, m t đ ng, hai đ ng, khi thì ch m t cây k o ho c cây bút chì, c c gồm. Nghĩa là có th gì trong tay thì cá th đó.

Thợ ng Thợ i cho tôi làm ph tá... đá d . Nó sai gì tôi làm đó. Chúng tôi luôn luôn m i đ a c m hai cái lon. M t cái lon dành đ ch a d đá, cái kia dùng đ ch a d bán.

Tr c khi đá, mình ch n m t cái lon nh làm đ u tr ng. Sau đó, dùng tóc móc vào đ u con d r i quay nó vài ch c vòng cho nó say, phun n c b t vào cho con d say thêm... n c mi ng. Li u ch ng d đã say r i thì có th th nó vô "Đ u tr ng", t p t c dùng s i tóc g p làm đôi ngoáy ngoáy vào m t nó, ch c cho nó điên lên. Khi d b t đ u v cánh lên, nhe nanh ra và hí lên ren rết, y là lúc có th th đ i th phía bên kia vào đ c...

Đá gà ra sao thì tôi không bi t nh ng đá d thì hào h ng l m. Hai con d r ng lên, phóng vào nhau, v a c n v a đ p lo n x . Khi con nào quay đ u b ch y t c là con đó b thua. Cũng đôi khi có con b c n đ t ru t hay đ t đ u, coi cũng ghê g m l m.

Th ng thì m t tr n đ u kéo dài ch ch ng ch c giây đ ng h là cao l m, nh ng chu n b cho nó đá thì m t r t nhi u thì gi và công s c. Công s c b t đ u t lúc đi b t d , nuôi d , ch c cho đ t c, vân vân và vân vân...

Tôi không hi u thợ ng Thợ i đi rình đ đâu mà m i ngày b t v ch ng ch c con d l a, lo i to con và chi n nh t th gi i. Thợ ng Thợ i đá d n i ti ng xóm tôi, không ai h đ c. Và c đ n mùa d , nh đã nói, thợ ng Thợ i ti n b c luôn luôn r ng r nh vì nh bán d . H i đó, tôi nh mãi, thu c lá Ruby ng i ta bán 3 đ ng 4 đ u mà thợ ng Thợ i bán có con d có khi đ c t i 5 đ ng

Thợ ng Thợ i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư: 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

mọt con. Mỗi ngày bán được vài con là cu cậu có quy n cà rem kẹo bánh vi vút và tôi cũng được hưởng ké.

Tôi sao lại có chuyện 3 đồng 4 đồng Ruby vào đây? Xin thưa, mọt lớn, bán được mấy con được gộp 10 đồng, thợ ng Thợ i ra tiệm "bà Quán" mua 3 đồng mua 4 đồng thu được lá Ruby. Tôi hỏi nó mày biết hút thuốc à, thợ ng Thợ i trả lời, "Không, tao mua cho cha tao, tôi vẫn hút."

Hỏi đó nghe nó nói như thế tôi chợ ng nghĩ gì thêm, nhưng sau này nghĩ lại tôi thấy phợ c thợ ng Thợ i. Mọt lớn nà, tôi không biết trên thế giới này có bao nhiêu thợ ng con trai đi bán được ăn kẹo mà còn nghĩ đến cha mình như thợ ng Thợ i?

Nhợ ng ngoài nhợ ng chuyện đá dờ và thế diều trên, thợ ng Thợ i còn nổi tiếng là mọt thợ ng bợ m trợ n. Nó đánh nhau gan lì, không thua ai và ai cũng nói thợ ng Thợ i có võ. Ngợ i Bình Đợ nh, nghe nói, ai cũng có chút ít võ nghệ dợ n thân. Xóm tôi ai cũng ngán nó nhợ ng vỉ nhợ ng ngợ i trong xóm, nó hiợ n khô, không hề bợ t nợ t ai. Nhợ ng con nít xóm khác mà đi lợ c qua xóm tôi, gợ p thợ ng Thợ i mà ăn nói lợ ng quợ ng thì thế nào cũng bợ ăn đòn. Khi được đợ, thợ ng Thợ i không có tợ t nói nhợ u. Câu trả lợ c câu sau là nó đã vung tay đánh ngợ i ta bợ t ngợ a ra sau rợ i, không ai đợ kợ p. Lâu lâu, nó cũng sang xóm khác sinh sợ đánh nhau và có lợ n đánh thua, cu cậu bợ mọt bợ n nào đó tợ i tợ n nhà kiợ m, làm nó phợ i ra ngoài rợ y trợ n mợ y ngày mợ i dám mò vỉ.

Tôi phợ c thợ ng Thợ i ợ chợ là nó đi ăn thua ợ đâu chợ không đi ăn thua vỉ nhợ i trong xóm. Trong xóm, thợ ng Thợ i chợ ng bao giợ làm phiợ n ai. Gợ p ngợ i lợ n tuợ i, nó nói chuyện mọt tiợ ng xợ ng ông bà, hai tiợ ng xợ ng con...

Mọt ngày nợ, tôi đang ngợ i trên chiếc giợ ng tre trong nhà thợ ng Thợ i đợ c nhợ t trình cho nó nghe thì bà Mợ u, mọt ngợ i đàn bà khó tánh và điệu ngoa nhợ t xóm, chợ y thợ ng vào trong nhà nó, mọt mày hợ m hợ m làm nhợ chợ muợ n gây sợ.

Bà Mợ u là mọt ngợ i đàn bà bí mọt và khó tánh nhợ t xóm, nhợ ng theo lại nhợ u ngợ i nói, là mọt ngợ i đàn bà đợ p. Bà ngợ i Huợ, không có chợ ng, nhợ ng nhà cợ a rợ t sang trợ ng bợ thợ so vỉ nhợ ng căn nhà bình dân trong xóm tôi. Nhà bà có điợ n, và cái hàng rào kợ m gai rào chung quanh càng làm cho nó có vỉ riêng biệt và sang trợ ng. Lâu lâu trong nhà bà, tợ ngoài hàng rào nhìn vào, chúng tôi thấy có thợ p thoáng bóng đàn ông, thợ ng là đàn ông Tây, dân

Thị ng Thị i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư:, 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

chá đán đán cafe. Tát nhát, xe hái đáu hàng đáng trác nhà bà, nháy đám táng báng bên trong, nhác vang ra ám á làm bán con nít chúng tôi cá chen lán nhau ngoài hàng rào mà xem.

Có ngái đán bà là gái giang há mà hái tôi còn nhá cháng biát gái giang há là gái gì. Mãi sau này mái biát là đá nháng đá chá toàn là thá tin đán nói nhá vái nhau nghe thôi chá không ai có báng cháng gì. Nháng phái công nhán, sau này khi lán hán mát chút, khi nhìn bà, tôi phái công nhán bà là mát ngái đàn bà mà ai nhìn vào cũng tháy thích, ká cá tôi. Thêm vào đó, bà ăn mác lách sá và sang tráng. Cháa nhìn tháy bà Máu là ngái ta đã ngái đác mùi nác hoa thám láng. Có lá bà là mát trong vài ngái đàn bà hiám hoi sác nác hoa trong xóm đáo tôi.

Tháy bà Máu vào nhà mình mát cách ngang ngác nhá thá, tháng Thị i ván ngái yên trên ghá, hái bà:

- Chào bác, bác kiám ai?

Bà không trá lái, nhìn lão liên kháp nhà mát lúc rái hái:

- Cha má mi có nhà không há?

- Tháa, cha má con đi làm hát rái.

Không nói gì thêm, bà Máu khom ngái cháng bá mông đát tròn tráa và vĩ đái vá phía chúng tôi, nhìn xuáng đáy giáng mát lúc nhá tìm kiám vát gì. Rái bà đáng lên, đi tháng tái bên cái tá quán áo cũ ká không có cáa, nhán mát lái, thá tay vào đáng quán áo cũ cáa cá nhà tháng Thị i xái qua xái lái mát lúc. Lái cũng kiám cái gì.

Tháng Thị i hái:

- Bác kiám chi?

Con má không trá lái, lái tái bên há gáo, má náp nhìn vào. Nháng há gáo tái quá, bà không nhìn tháy đác nên bà thá tay vào trong há gáo ngoáy qua ngoáy lái mát lúc. Cáp vá to lán và tráng nhá tráng gà bóc cáa bà lác qua lác lái trong chiác áo háng cá theo táng đáng tác. Hái đó còn nhá tôi cháng biát gì nháng nhìn cáp vá bà cũng tháy... vui vui.

Rái bà nhán mát lái, rút tay ra, đáy náp lái.

Tháy bà ngang ngác nhá thá thì tôi bát mán ra mát. Má, nhà tôi mà ai tái xác xáo kiáu này thì tôi đác cho hác máu. Nháng tháng Thị i, tuy là mát tháng cháng hián lành gì, thám chí nái tiáng là hung tán nhát xóm, lái ngái im không nói năng gì.

Thợ ng Thợ i

Tác Giả: Trợ ng Sợ n Lê Xuân Nhợ
Thứ Tư: 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

Rợ i bà đợ ng lên, tợ i gợ n cái tợ đợ đợ ăn nhợ tí tợ o mợ cợ a ra nhìn vào. Không thợ y gì, bà xoay ngợ i, tợ i bên cái giợ ng tre duy nhợ tợ a nhà thợ ng Thợ i, lợ t tung mợ y cái mợ n, cái gợ i, rợ i đợ luôn cợ cái chiợ u lên đợ tìm cái gì bà đang kiợ m.

Bà nhìn mợ t phê bình:

- Ăn ợ chi mà đợ nhợ mợ i rợ a hợ .

Tôi nhìn thợ ng Thợ i, toan xúi nó chợ i cho con mợ mợ t đợ y mợ t trợ n, nhợ ng nó lợ c đợ u quay đi, không nói gì.

Rợ i bà Mợ u nợ t lợ n:

- Thợ i, mợ y đợ a em mi đi mô rợ i hợ ?

- Tợ i nó chợ i phía trợ c.

- Mi đem tợ i hợ n vô đây cho tao nói chuyợ n hợ ?

Thợ ng Thợ i đợ ng lên đi liợ n, đợ u cúi xuợ ng, không nói mợ t lợ i. Ra ngoài, thợ ng Thợ i gợ i lợ n:

- Con Ba thợ ng Tợ đâu, vợ nhà anh Hai biợ u...

Trong nhà, còn lợ i mình tôi, bà Mợ u đợ a mợ t nhìn tôi. Tôi chợ ng sợ , nhợ ng mợ t nhìn lợ i, kên kên. Bà Mợ u có vợ không ợ a cái nhìn xợ c xợ c cợ a tôi, liợ n nhìn mợ t lợ i, hợ i:

- Còn thợ ng ni, mi mợ n chi ợ đây hợ ?

Tôi phợ ng liợ n:

- Tui làm chi thì mợ c mợ gì tợ i bà?

Chợ có thợ là bà tru tréo lên liợ n:

- Trợ i ợ i là trợ i, hợ c trò hợ c trợ t chi mà ăn nói mợ t đợ y nhợ rợ a hợ . Tau hợ i là hợ i cho vui, mi mợ n chi mà trợ lợ i nhợ quân du côn đợ u đợ ng xợ chợ rợ a hợ . Cha mợ mi tợ n tiợ n cho mi đi hợ c, mi đợ cho ngợ i ta đợ y mi ăn nói nhợ rợ a hợ ? Mi con nhà đảng hoàng, cha mợ mi đợ y mi nhợ rằng tao không biợ t, nhợ ng mi đi theo vợ i thợ ng Thợ i chợ i riợ t rợ i mi mợ t đợ y nhợ nó.

Đúng là mợ t con quợ cái... vú bợ . Chợ mợ t câu nói, nó chợ i gia đình tôi, chợ i luôn cợ trợ ng hợ c cợ a tôi, chợ i luôn cợ nhà thợ ng Thợ i. Nhợ ng tôi đâu ngán. Đã chuợ n bợ , tôi sợ n sàng ăn thua đợ vợ i con đợ này. Tôi tính phùng mang chợ i lợ i mợ t trợ n thì thợ ng Thợ i đợ t mợ y đợ a em nó vào nhà.

Bà Mợ u chợ mợ t thợ ng Thợ i và 2 đợ a em nó, hợ i:

- Tợ i bay có đợ a nào lợ y cái quợ n sa-teng đen tao phợ i ngoài hàng rào không hợ ? Tợ i bay thợ y quợ n đợ p có lợ lợ y, trợ lợ i tau, tau bợ qua, còn không thì tao cho cợ nh sát nhợ t hợ t cợ nhà tợ i bay, cha mợ tợ i bay vô tù hợ t. Tao quen lợ n lợ m, tợ i bay biợ t không hợ ?

Trợ i đợ t, lúc ợ y tôi mợ i biợ t là bà Mợ u mợ t cái quợ n Sa-teng.

Nghe nói vô tù, hai đợ a em thợ ng Thợ i trợ n 2 cợ p mợ t khiợ p đợ m nhìn bà Mợ u, nợ c mợ t bợ t đợ u muợ n chợ y ra. Thợ ng Thợ i nói liợ n, giợ ng chợ ng hợ sợ hãi:

Thơ ng Thơ i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư:, 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

- Bác đáng có nói váy oan cho tái con. Nhà tái con nghèo thiát nháng không có phái là quân ăn cáp đầu bác. Bác vào nhà con bác sác sái kháp nái, bác có tìm tháy cái gì đâu.

Tháy tháng Thơ i nói có lý, bà lái nói:

- Tau nói cho tái bay biát há, náu tái bay tháy cái quán Sa-Teng bay rát á đầu thì phái lám đem tái nhà tau, không đác ăn cáp há...

Rái bà Máu bá đi ra, không quên lám cho tôi mát phát, ngá ý báo mà y liáu hán, lán sau là tao tái nhà mà y.

Bà Máu đi rái, hai đáa em tháng Thơ i mái oà lên khóc nác ná. Tháng Thơ i vá vá hai em, cắn đán:

- Anh Hai đán tái bay hoài mà tái bay không nghe. Nhà mình nghèo, tái bây đi chái nhá đáng có bày trò chái gán máy nhà giàu nhá nhà bà Máu, láng ngái ta có mát cái gì, ngái ta có cá đá tái cho tái bây. Tái bây làm khá tao, làm phián luôn cá cha má.

Con Ba lau nác mát nói:

- Đá anh Hai đán, tái em đâu có dám đi đâu đâu, tái em chá chái trác nhà thôi mà...

Tháng Thơ i lác đáu, mát mà y chua xót báo:

- Thôi đi chái đi, nhá lái anh Hai đán.

Hai đáa nhá lau nác mát bác ra. Chá cháng vài phút sau là tôi nghe đác nháng tiáng cái hán nhiên và vui tái cáa chúng nó á trác nhà...

Tôi hái tháng Thơ i:

- Thơ i, nhà cáa mà y, sao mà y đá cho con đá thúi vô nhà lác soát kháp nái rái còn chái bái mà y từm lum nhá váy?

Tháng Thơ i lác đáu, cáp mát buán buán nói:

- Mà y không biát, đầu phái chá có con má Máu mái hung tán nhá váy. Trong xóm này ai cũng váy hát... Nhà tao nghèo nên bá thiên há coi rá, há ai mát cái gì thì viác đáu tiên là há cháy vào đây lác soát trác, coi thá tái tao có ăn cáp không. Nhà tao ban ngày má cáa, ai muán vào cháng đác...

Tôi nói rát là thành thát vái lòng mình:

- Đá má con đá dám vô nhà tao mà làm nhá thá thì tao chém nó chát lián tái chá. Tao chá.

Tháng Thơ i lác đáu, giáng buán buán:

- Thôi ká mà y, nhà mình nghèo, mình có nói cá nào đi náa thì cũng cháng ai thám tin, thôi thì cá đá cho thiên há vô lác soát thì ngái ta mái tin đác. Mình vàng thiát đầu sá láa mà y...

“Mình vàng thiát đầu sá láa mà y...”, câu nói đán gián này cáa tháng Thơ i đã ám ánh tôi không biát bao nhiêu năm rái. Tái làm sao trong nháng hoàn cán nhá cá nhá bi tháng nhá thá mà nháng ngái nghèo lái nói đác nháng câu hián lạnh và đá tháng nhá thá. Tôi không hiáu

đác.

Rái thái gian cũng qua, cái tuái thá hián lành vô tái cáa hai tháng cũng theo thái gian mà lán lán phai nhát. Càng lán hán thì chúng tôi càng ít có đáp gán gửi nhau vì khi tháng Thơ i đã có chút ít vóc dáng và sác lác, ba nó cho nó đi làm mán ná đâu không biát, mát tuán nó mái vá nhà vài lán. Phán tôi, công viác hác hành cũng bán rán, và càng lán thì khoáng cách cáa tôi vái nó nhá càng xa đi, không còn nhá hái còn nhá. Dù hai gia đình sau này cũng ván còn nghèo nàn khán khánh xáa, nháng tâm hán hai tháng bé con ngày nào át đã có nhiáu sá thay đái. Tháng Thơ i thát hác, lúc nhá tôi thích chái vái nó đá khi thì nghe chuyán Tam Quác, khi thì đi đánh tráng, khi thì đi thá điáu, đá đá. Nháng lán lên thì nó cũng chá có cháng đó mà thôi, không có gì mái hán. Phán tôi, nháng trò chái ngày xáa không còn háp đán náa. Tôi bát đáu biát mê đác sách, đác báo, ham coi xi nê, mê tài tá xi-nê nhá Alain Delon, Marlon Brando, biát nháng thú giái trí khác cáa nháng tháng hác sinh còn đá c may mán cáp sách tái tráng. Chúng tôi nói chuyán không còn háp nhau náa...

Rái đán mát ngày nào đó, tôi cũng không còn nhá đán tháng Thơ i náa, dù biát ráng gia đình nó ván còn á chá cũ, ngay trá c nhà tôi, phía sau mát căn nhà lán.

Mát ngày, lúc này tôi đã vào Trung hác, tôi gáp tháng Thơ i và ngác nhiên khi tháy nó mác áo tráng, quán áng túm, đá tóc dài kiáu Beatles. Mái nhìn qua thì coi cũng giáng nhá trai... Sài Gòn, nháng nhìn ká, vì đôi chân ván còn mang dép nên coi có vá quê mùa chá không đá c... à la mát lám. Cu cáu còn biát hút cá thuác lá...

Tôi lúc áy đang còn đi hác, cháa ra đái nên tháy nó nhá thá thì cũng phác lám. Tôi rà tái hái thăm và trò chuyán.

Tháng Thơ i gáp tôi cũng máng lám. Nó khoe nó đi làm á Nha Trang mái vá. Tôi hái làm gì, nó báo làm đá thá cho mát nhà hàng bán bar cho Má. Rái nó ká chuyán Nha Trang cho tôi nghe làm tôi muán cháy ná c miáng. Nó ká chuyán Nha Trang láng láy to lán nhá thá nào, ban đêm đèn bát sáng đáp ra làm sao, ngá i ta đi lái nhá thá nào, ráp xi nê ráp chiáu bóng tát nhá thá nào, bá bián đáp và con gái đi tám bián mác quán sá líp lái đát, áo xú chiáng lái vú ra làm sao làm cho tôi mê quá. Nó khoe tôi là nó còn nói đá c cá tiáng Má. Rái nó sá luôn mát tráng cho tôi nghe đá cháng minh: “Du ô kê, Ai ô kê, Du nát ô kê, Ai nát ô kê, ô ká... moa đá phát...”

Đúng ra thì phái là “Ma đá Phác” nháng tháng Thơ i ngá i Náu, nói tráo thành “Moa Đá Phát.” Tôi không biát Má có hiáu không nháng tôi thì hiáu.

Hái đó Má bát đáu đá quân vào Viát Nam, nháng chá á Nha Trang, còn Ban Mê Thuát thì cháa có. Quá thát là tháng Thơ i có tài nói chuyán. Nó đã nói là mái ngá i phái nghe. Nó ká chuyán lính Má uáng máy chá c chai bia mà không say, và khi say thì làm gì, làm gì, vân vân và vân vân. Nó khoe nó cho ba nó tián mua mát chiác Xích Lô đáp cho nên nhà nó bây giá đã có đáy

Thơ ng Thơ i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư:, 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

đá cá má ăá áo má c. Mát tháng Thơ i ráng rá.

Tôi chào máng nó rái chia tay...

Sau đó cháng mát năm, tôi lái gáp tháng Thơ i lán náa. Lán này, nó mác đá lính, mang huy hiáu con ó cáa Sá Đoàn 23 Bá Binh, đang tá trên phá đi bá láng tháng vá nhà. Tôi gáp nó, hai đáa đáng giáa đáng nói chuyán. Tôi hái máy đi lính hái nào, nó nói cháng sáu tháng, mái huán luyán xong, vá trung đoàn, còn huán luyán tiáp.

Tôi hái đá thá nhá, đi lính sáng không máy (mát câu hái ngu dát nhát thá giái), ăá uáng thá nào nào, bán súng sáng không máy... Tôi hái tùm lum vì máng táng, mát ngày nào đó, tôi cũng sá mác đá lính nhá nó thôi. Đát nác mình đang có chián tranh mà, làm sao tránh đác. Thơ ng Thơ i trá lái:

- Đi lính thì nhá nhà lám, nháng mà vui.

- Vui làm sao?

- Ngái ta sao mình váy. Chính phá cho cái gì ăá cái đó, phát cái gì mác cái đó, tháng nào cũng giáng tháng nào, không có tháng nào giàu hán tháng nào hay mác đá sang hán tháng nào đá nó khi dá mình...

Thì ra nó ván còn bá cái đá váng nghèo khá, bángái ta khi đá ăá nhá... Nó mái tôi vô mát cái quán cóc, uáng chai bia.

Mát mái tháng Thơ i dù mái đi lính nháng không hiáu sao đã có dáng dá phong sáng.

Hình nhá ai mác đá lính cũng đáu có vá dáng phong sáng cá. Chúng tôi ngái nói chuyán, tháng Thơ i khoe:

- Tao bây giá biát đác chá quác ngá chút chút rái.

- Ai đáy máy?

- Quân đái đáy, bán bè đáy thêm náa...

Nó ká chuyán nháng ngày á quân tráng thát là... thoái mái sung sáng. Ăá uáng đáy đá ngày tái 3 báa lán, mà báa nào cũng no say, đác ăá thá dần, không bao giá thiáu. Còn ngá thì có giáng riêng, có mùng riêng, mán riêng, gái riêng, chiáu riêng. Nó còn đác chính phá phát cho "mát nú" quán áo, có cá áo lót, quán lót, hai đôi giáy, ba đôi vá. Cuái tháng lái đác lánh tián, cuái tuán đác cho nghá ngái, ra phá uáng cà phê, đi đáo phá hay tám bián Nha Trang.

Hái đó đát nác mình chián tranh, mái ngày không biát có bao nhiêu thanh niên bá láa vào quân tráng đá táp làm lính, ai cũng than các, ai cũng than khá, ai cũng chá cám lính khô nhá đá, tanh hôi, nuát không vào. Tôi không biát có bao nhiêu ngái lái khen đái sáng quân tráng là đái sáng thoái mái, đác ăá uáng đáy đá nhá tháng Thơ i. Có lá không nhiáu lám...

Ai bäo sinh ra trong gia đänh nghèo thäi khä. Nhà nghèo cũng có nhäng cái hay đäc biät cäa nó. Nhäng thäng Thị i cũng có chuyän đä than phiän vä đäi lính. Nó bäo:

- Chuyän khä nhät đäi lính là chuyän... phäi mang giày. Tao tä nhä täi län chäa bao giä biät mang đôi giäy, bây giä chính phä bät mang giäy, đút cäp dò vô đôi bät đä sä thäy ngäa ngáy khó chäu quá chäng...

Ngäi nói chuyän mät lúc, có tay kia trong xóm, tên là Quäi, län tuäi hän chúng tôi và khá träi đäi. Tay này làm gì không biät nhäng đäu lúc nào cũng Bi-däng-tin bóng län, mang giày mũi nhän, hút thuäc lá Basto Xanh. Chúng tôi quen tay này nhäng không hiäu vì sao không äa hän đäc.

Hän bäc vào quán, nhìn thäy thäng Thị i liän häi:

- Träi đät, mà y mà cũng đi lính à?

Thäng Thị i hän điän trä läi:

- Dä em đi lính năm ngoái.

Tay Quäi i ngäi xuäng bàn gän đó, đäa tay tränh träng tháo cäp mät kính đen bä xuäng bàn, nói län, làm nhä muän cho mäi ngäi i trong quán biät hän là mät tay sän đäi:

- Mà y con trai mät trong nhà, đáng lý phäi đäc hoän đäch, và mà y cũng chäa täi tuäi, täi sao läi phäi bä nhà đi lính?

Thäng Thị i trä läi tänh bä:

- Dä täi em muän đi.

Tay kia bäu môi:

- Nhà chä có mình mà y, mà y không ä nhà giúp đä cha mä, täi sao läi đi lính? Bä muän làm anh hùng hä?

- Dä em đâu có muän làm ông gì anh Quäi? Näc mình näi giäc, em phäi xung phong đóng góp mät tay chä anh. Em có häi cha, cha em nói mi muän đi lính thì cä đi đi, hai em län räi, ä nhà phä cha đäc...

Tay kia läi nói:

- Ai cũng muän trän lính ä nhà cho yên thân, chä có mà y là ham đi lính. Thiät tình.

- Nói nhä anh thì chính phä läy ai mà đánh giäc.

Tôi ngäi suy nghĩ vä nhäng gì hai ngäi i nói väi nhau, tä häi lòng, täi sao thäng Thị i đäc hoän đäch vì gia cänh và chäa täi tuäi đi lính mà läi tình nguyän đi. Näu nói nó đi lính vì nhà nó nghèo khä thì không phäi bäi vì lúc sau này thäng Thị i đi làm công sä Mä, tiän bäc räng ränh và đem tiän vä khá nhiäu đä nuôi gia đänh. Mäy con em gái nó bät đäu län và ăn mäc cũng bänh choä ra, không läi thôi nhä häi xäa näa. Nó đi lính, tôi nghĩ, vì thích cuäc säng giang hä...

Thợ ng Thi

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư,, 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

Đó là lần cuối cùng tôi gặp thợ ng Thi....

Một buổi chiều, cách đó chừng một năm, khoảng gần Tết, tôi đang ngồi trong nhà học bài thì có một thợ ng hàng xóm xông thẳng vào nhà, la toáng lên:

- Ngồi ta đem xác thợ ng Thi về rồi...

Tôi giật nảy mình lên, rùng rợn hỏi:

- Thợ ng Thi chết rồi à?

- Ờ, may ra coi, ngồi ta đem xác nó về...

Tôi phóng ra ngoài, nhìn thấy một chiếc xe nhà binh đậu bên kia đường, trước nhà thợ ng Thi. Một người lính chum nhau khiêng xuống một cái hòm màu đỏ.

Hàng xóm mời người đi bu quanh cái hòm đông quá nên tôi không thể đi gần được. Tôi cũng chen lấn và mãi một lúc lâu sau, tôi mới chun vào nhà nó được, nhìn cái quan tài đỏ còn mở nắp đặt giữa nhà, chỉ một người ngồi dưới tích...

Đã không biết bao nhiêu năm bây giờ tôi mới vào nhà thợ ng Thi, và ngạc nhiên vì nhà nó bây giờ có khá nhiều thay đổi. Cái nền đất của nhà thợ ng Thi bây giờ đã được tráng xi-măng, cái giếng nước cũ đã được thay thế bằng cái giếng nước mới, bàn ghế trong nhà cũng hoàn toàn khác xưa. Hình như căn nhà cũng được sửa chữa ra một chút xíu...

Cuối cùng thì thợ ng Thi cũng trở về mái nhà xưa, nhưng về trong chiếc quan tài màu đỏ. Vợ giờ đã thành một người khác, anh em nó, và cả cả tôi. Suốt đời nó phải ở nhà nền đất, bây giờ nền nhà đã được tráng xi măng, không biết nó đã hưởng cái sống sang trọng này được bao nhiêu lâu mà bây giờ phải nằm im lìm dưới đất, không phải trên giường mà trong một cái hòm, trên cái nền nhà yêu dấu xưa của mình.

Tôi đi gần cái hòm, nhìn vào...

Một thợ ng Thi tôi từng biết, cả một nhóm nghiên cứu người đang ngồi. Chiếc áo lính xanh của nó bây giờ như một đốm sáng trên nền đất vì hình như không có ai thay thế cho nó. Không hiểu tôi sao, tôi nhớ mãi cái gói Basto xanh trong túi áo nó. Cái vải là vải bao bọc lá Basto xanh, nhưng máu đã biến nó thành một gói Basto đỏ...

Không hiểu tôi sao, sau này đi lính, tôi cũng nghĩ tới bao bọc lá Basto Xanh biến thành Basto đỏ của thợ ng Thi ngày nào.

Tôi chợt nghĩ đến xác thợ ng Thi được chôn cất thì bỗng dưng ra, nhưng không cho người khác...

Thơ ng Thơ i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư:, 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

Tôi nhìn thấy chú Bảy ba thơ ng Thơ i ngái xám ngay trác cáa nhà, tay cám mát điáu thuác lá, mát thán thá, cáp mát hoang đái. Trong nhà, sâu hán mát chút, con Ba đang ôm thiám Báy. Bà khóc không nên tiếng, ôm lấy đáa con gái, bàn tay run lên thơ ng hái...

Đó là lần đầu tiên trong đời, tôi có cảm giác mình gần gũi với chiến tranh. Xáa nay, dù chiến tranh đã bùng lên đời đời khắp quê hương mình, nhưng tôi chỉ biết qua báo chí và radio. Bây giờ thì tôi đang nhìn thấy thám cảm nhận chiến tranh ngay trước mắt mình...

Tôi lang thang gần đó, tôi chỉ nghe đám người đang tập thể nghe người ta nói về thơ ng Thơ i. Người thì bỏ thơ ng Thơ i xung phong lên chiến đấu thì bỏ bỏ n, người thì bỏ nó bỏ phác kích, có người lại bỏ ở rừng chính tại họ nghe đời đời trước ng cáa thơ ng Thơ i nói với chú Bảy là nó tình nguyện đi lên lấy xác cáa bỏ n, bỏ bỏ n chết náa đời ng. Toàn là nghe chuyện nói đời mà nói với nhau, còn sự thật thì ai mà biết đời c....

Theo tôi, thơ ng Thơ i chết bằng cách nào, chết như thế nào đi náa thì cũng không quan trọng. Cái quan trọng là nó đã chết cho Tổ quốc. Cái quan trọng là kẻ thù đây, gia đình thơ ng Thơ i sống thì sống nó. Cha mẹ nó sống thì sống người con. Mẹ người con mà thuác còn thơ ng u, đi bán đồ ăn quà còn dám bỏ ra 3 đời ng đời mua 4 điáu thuác lá Ruby cho cha, mẹ người con lại lúc pháng xa cáu thơ c và đã dành đời tiền bạc đời mua cho cha mình một chiếc xe xích-lô. Mẹ người con mà ngay trước mắt còn như, đã biết đời đáp như sau đời bỏ về danh đời cho gia đình mình: “Tháa bác, nhà tôi con nghèo chết như ng không phải là quân ăn cướp...”

Ká tá đây, con Ba thơ ng Tá, hai đời a em thơ ng Thơ i sống thì sống người anh đáng kính. Mẹ người anh đã biết thơ ng yêu đùm bọc cho chúng nó thế như ng ngày xưa khi có 3 anh em đời sống còn quá như đời. Người anh đã náa đêm cháy đi mán gáo về náu cám cho em ăn. Người anh dù chết họ c như ng đời khôn ngoan đời đời khuyên răn các em: “Nhà mình nghèo, tôi bay đi chết đời ng chết ở nhà bỏ n nhà giàu đời họ có một đời đời c, người ta đời thơ a cho mình, làm khổ tao, làm phiền cha mẹ...”

Ká tá đây, xóm tôi sống một đời thơ ng Thơ i bỏ m trán. Nhưng nói như thế thì oan cho mày Thơ i . Mày du côn bỏ m trán đời đâu không biết như ng xóm này thì mày có làm gì ai đâu. Thám chí mày còn bỏ về con nít hàng xóm náa.

Ká tá đây, quân đời tôi sống một đời người lính tốt, một chiến sĩ can trọng.

Thơ ng Thơ i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư:, 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

Tôi không biết quê hương đất nước mình có bao nhiêu người lính trẻ như thơ ng Thơ i. Tôi biết chắc chắn là rất nhiều người nước mình nghèo, dân tộc mình hiền lành hiền u tháo và ngay thát...

Sau ngày thơ ng Thơ i chết thì chiến tranh càng tăng cường đá. Tôi vẫn tiếp tục đi học và sau Tết Mậu Thân, nhìn cảnh quê hương tôi bị tàn phá, dân tôi bị tàn sát dã man thì tôi quyết định, dù có xương tủy, tôi sẵn tình nguyện đi lính. Dù mẹ buồn khổ nhưng chúng mày máu má, tao sẵn có máu.

Ai cũng sẵn quân trường cũng có kẻ nháng tôi, giáng như thơ ng Thơ i, cũng có kẻ đi lính cũng có nghĩa lý gì hết. Mẹ, toàn chuyển con nít. Đái với người như thơ ng Thơ i bé sinh ra và lớn lên trong nhà nghèo như chúng tôi thì đi bắt kẻ chá nào, làm bắt kẻ chuyển gì trên cái quê hương miền Nam Việt Nam yêu dấu này cũng chẳng có gì ghê gớm cả.

Sau ngày thơ ng Thơ i chết, chú Bảy ba thơ ng Thơ i uống rượu nháu hán và về nhà trẻ hán xa như ng bây giờ ông không còn ca hát vui vẻ như như ngày thơ ng Thơ i còn sống nữa. Buổi tối đi làm về, ông không hát, chỉ cúi đầu cúi p chiếc xe xích lô về nhà, lòng cong lái nhá chết cháa cả gánh nặng của quê hương và trẻ đi trên đôi vai già nua như bé cả mình. Nhiều người trong xóm đất là họ đã nhìn thấy nhiều đêm, thơ ng Thơ i ngồi vắt váo trên chiếc xích lô do cha nó đáp, miệng hút thuốc lá phì pháo. Người ta còn đán rượu, có lán, chú Bảy say rượu làm té xe xích-lô, thơ ng Thơ i còn phá cha nó đáy xe lên. Đây chỉ là những tình đán đái trong xóm, tôi cháa bao giờ nhìn thấy. Nhưng tôi biết, nếu thơ ng Thơ i có vợ thì nó không bao giờ ngồi trên xe cho cha nó đáp mà nó sẵn phá cha nó đá đáp chiếc xe. Tôi biết tính thơ ng Thơ i mà...

Kính thưa quý vị, tôi vừa kể lái chuyển một thơ ng hàng xóm bạn tôi chết trẻ. Đất nước mình chiến tranh, thanh niên đi đánh giác chết là chuyển những, chẳng có gì đáng nói ở đây. Cái đáng nói là tại sao, xin nhận mệnh như rượu tại sao, tại sao như thơ ng như thơ ng Thơ i, và như thơ ng con nhà nghèo khác trên khắp quê hương mình, như gia đình mà tại CS gọi là "Giai cấp bạn nông hay giai cấp vô sản", đã đi lính để chẳng lái chúng nó cho đán giọt máu cuối cùng? Đái với người như con người nghèo khổ này thì nói thát, CS hay là bạn, chỉ đá này hay chỉ đá kia, có gì là khác nhau đâu? Quác Gia hay CS có gì khác với chúng tôi?

Câu trẻ lái rất là đán giận. Họ chiến đấu vì, chính phá mình ngày xưa, dù không phải là tuyát đái hoàn toàn, dù có nhiều khuyết điểm và lám lái, nhưng là một chính quyền của nhân dân và đáo đác, còn biết tôn trọng trẻ do của người dân, còn biết bảo vệ tài sản của người dân, lo cho dân, cho người dân như người cả hái đá tận thân. Gia đình họ tuy nghèo nhưng vẫn còn có đác cuác sống êm đám hạnh phúc, đác có cơm ăn ngày ba bữa, đác luật pháp bảo vệ.

Cùng, quan trọng nhất, chính quyền mình còn cho họ một hy vọng, một niềm tin để chiến đấu và đá sống.

Thơ ng Thơ i

Tác Giả: Tráng Sán Lê Xuân Nhá
Thứ Tư, 20 Tháng 6 Năm 2012 22:04

Hy váng gì và niám tin gì, xin tháa, là mát ngày nào đó, cho dù náu thá há tuái trá các khá cáa mián Nam này không còn ngáng mát lên đác đá làm ngái thì con cháu há cũng sá có cá hái đángáng mát lên, sá đác tián thân, sá đác làm ngái. Báy giá thì chá có há khá, nháng há cháp nhán làm bóng tái đá nuái dáng mát trái, nuái dáng hy váng, nuái dáng ngày mai... Nháng náu há buông súng, cá dân tác mình sá lám than khán nán. Há cháng bao giá muán thá.

Đó là lý do tái sao tuái trá mián Nam đã ùn ùn ra chián tráng cám súng chián đáu, sán sàng hy sinh, sán sàng chát bát ká giá phút nào, tái bát ká chá nào đá cháng bán Cáng phá xâm lăng..